

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Богдан БУЯК

«26» травня 2026 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В6 ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА
СПЕЦІАЛІЗАЦІ В6.01 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО

Освітня програма «Акторське мистецтво»
при вступі на навчання для здобуття другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Тернопіль 2026 р.

Програма фахового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.01. Сценічне мистецтво освітньої програми «Акторське мистецтво». – Тернопіль, 2026. – 11 с.

Програму склали:

Завідувачка кафедри театрального мистецтва, професорка, кандидатка мистецтвознавства, заслужена діячка мистецтв України, гарант ОП – Людмила ВАНЮГА

Доцент кафедри театрального мистецтва, заслужений артист України
Микола БАЖАНОВ

Пояснювальна записка

Програма фахового вступного випробування призначена для вступників до Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка на другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва освітньої програми «Акторське мистецтво».

Програма фахового вступного випробування має на меті перевірити:

- а) рівень володіння акторською майстерністю, методикою створення художнього образу, навичками роботи з режисером і творчою діяльністю в театрі.
- б) рівень володіння сценічною мовою;
- в) рівень володіння вокалом та пластичні здібності;
- г) теоретичні знання з акторського мистецтва.

Перевірка відбувається очно у формі перегляду виконавського рівня акторської майстерності (перегляд уривку з вистави чи монологу), сценічної мови, а саме: художнього читання (прози, поезії, гумористичного твору) виконання вокальних творів – народну або авторську пісню під супровід (фонограма (мінус), або акомпанемент) чи без супроводу, пластичні здібності (пластичний етюд або танець) та співбесіди. Фахове вступне випробування проводиться очно, відповідно до встановленого розкладу, в один тур з оцінюванням за шкалою від 0 до 200 балів. Час на підготовку – 10 хв. Вступники, які отримали оцінку нижче мінімально встановленого прийнятною комісією балу (100 балів), не допускаються до участі у конкурсному відборі на навчання.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Володіння майстерністю актора:

1.1. Перегляд уривка з вистави або монолог з п'єси за вибором абітурієнта .

2. Володіння сценічною мовою:

2.1. Виконати прозовий твір;

2.2. поезію;

2.3. гумористичний твір

(твори повинні відрізнятися за стилем, жанром та емоційною напругою).

3. Перевірка вокальної підготовки та пластичних здібностей:

3.1. Виконати вокальний твір – народну або авторську пісню під супровід (фонограма(мінус) або акомпанемент) чи без супроводу, арію з опери чи оперети.

3.2. Виконати пластичний етюд.

4. Співбесіда:

Вступник має продемонструвати:

- базові знання щодо історії та теорії, сучасного стану, провідних тенденцій акторського мистецтва;

- володіння професійною термінологією з акторського мистецтва.

Орієнтовні питання для співбесіди

1. Дайте визначення поняттю «сценічна дія». Чим відрізняється природа дії в класичному реалістичному театрі від її сучасного трактування у перформансі та постдраматичному театрі?
2. Розкрийте механізм взаємодії творчої уяви та психофізики актора. Які методики тренінгу уяви ви вважаєте найбільш ефективними?
3. Проаналізуйте концептуальну різницю між мистецтвом глибокого внутрішнього проживання та школою представлення. Як ці підходи співіснують у сучасній практиці?
4. Обґрунтуйте значення внутрішнього монологу як інструменту безперервності сценічного існування. Проілюструйте на прикладі вашої практичної акторської роботи, як внутрішній монолог тримає напругу в паузах.

5. Визначте межу між внутрішньою та зовнішньою характерністю. У чому полягає небезпека перетворення характерності на кліше чи штамп, і як актору зберегти живий об'єм персонажа?
6. Охарактеризуйте специфіку акторського існування в умовах гротеску. Які особливі вимоги висуває цей різновид загостреної характерності до пластики та психофізики актора?
7. Проаналізуйте історичну трансформацію поняття «амплуа» (від італійської комедії дель арте до сучасності). Чому сучасний театр відмовляється від жорсткої типізації ролей, і які переваги це дає універсальному актору?
8. Розкрийте процес народження «третьої сутності» — сценічного образу як сплаву особистості актора та матеріалу автора. Де закінчується особистість виконавця і починається художній образ?
9. У чому полягає змістовний аспект імпровізації на сцені? Окресліть межу між професійною акторською імпровізацією та побутовим самолюбством чи руйнуванням ансамблю.
10. Дайте визначення поняттю «акторський ансамбль». Які художні інструменти взаємодії використовують актори для створення поліфонічної, колективної вистави, де кожна роль є концептуально вагомою?
11. Які специфічні особливості природи існування актора в трагедії, драмі та комедії? Як жанр п'єси диктує масштаб виразних засобів, темпоритм та спосіб комунікації з глядачем?
12. Охарактеризуйте особливості акторської природи в проміжних та авангардних жанрах (трагікомедія, абсурдистська драма). Як поєднувати психологічну правду з умовністю форми?
13. Як актор здійснює самостійний дійовий аналіз ролі? Розкрийте зв'язок між індивідуальною волею вашого персонажа та загальною ідеєю вистави (на прикладі зіграних ролей).
14. Як актор має обживати та виправдовувати мізансценічний малюнок, запропонований режисером? Проаналізуйте мізансцену як просторове вираження психологічних стосунків між персонажами.
15. Проаналізуйте засади акторського мистецтва Театру Корифеїв. У чому виявлявся синкретичний характер їхнього театру, і як вони поєднували народну традицію з глибоким психологізмом?
16. Детально розкрийте основоположні засади творчого методу Леся Курбаса. Чим його підхід принципово відрізнявся від побутового реалізму Корифеїв?
17. Охарактеризуйте ставлення Леся Курбаса до тіла актора як головного інструменту виразності
18. Проаналізуйте творчість Амвросій Бучми (або інших учнів Курбаса). Які елементи філософського та експресивного театру 1920-х років інтегрувалися в подальшу українську акторську школу?
19. На прикладі визначних майстрів української сцени ХХ–ХХІ століть розкрийте феномен синтезу художніх методів. Як у практиці провідних акторів поєднуються національна театральна традиція, інтелектуалізм школи Леся Курбаса та тенденції сучасного європейського театру (зокрема естетика гротеску, перформансу чи постдраматизму)? Проілюструйте цей синтез на прикладі акторських робіт, які є для вас орієнтиром.

20. Назвіть ключові постаті сучасного українського театру (режисери, актори останніх десятиліть). Які вектори розвитку сучасного театру ви вважаєте провідними в Україні сьогодні?
21. Детально порівняйте особливості акторської майстерності в театрі та кіно. Як змінюється масштаб виразних засобів при переході від театральної зали до крупного плану камери?
22. У кіно сцени знімаються не хронологічно. Які психотехнічні навички повинен мати кіноактор, щоб зберігати логіку розвитку образу та емоційний градус персонажа від дубля до дубля?
23. У чому полягає різниця між роботою в художньому кіно (авторському/поетичному) та довготривалих телевізійних форматах? Як швидкість виробництва впливає на акторську органіку?
24. Проаналізуйте феномен взаємодії професійних акторів та «неакторів» (натурщиків) в естетиці авторського, інтелектуального кіно. Які психотехнічні виклики постають перед професійним актором у такому художньому просторі, де критерієм істини стає не побутовий реалізм, а специфічна деформація мови, ексцентричний темпоритм та абсолютна органіка непрофесійного виконавця? Обґрунтуйте це явище на прикладі знакових кіноробіт.
25. Розкрийте суть феномену «українського поетичного кіно» 1960-70-х років. Які вимоги висував візуальний метафоризм та фольклорно-міфологічна основа таких фільмів до акторської виразності?
26. Як змінюється функція та психотехніка актора при переході від традиційного «театру представлення персонажа» до перформансу, документального та імерсивного театру?
27. Які професійні виклики постають перед виконавцем, коли руйнується «четверта стіна», зникає класичний драматургічний текст, а головним інструментом творчості стає автобіографізм, пряма комунікація з глядачем та готовність до дії в непередбачуваних просторах?
27. Обґрунтуйте, чому етика в театрі — це не просто правила ввічливості, а невіддільна складова акторського методу та безпеки творчого процесу. Як порушення етики руйнує виставу?
28. Окресліть межі творчого компромісу та співтворчості в сучасному театрі. Як актору зберегти власну творчу індивідуальність, підпорядковуючись складним чи авангардним режисерським концепціям?
29. Оскільки інструментом актора є його власна психіка, які існують методи «виходу з ролі» та збереження ментального здоров'я після роботи з важким чи деструктивним матеріалом?
30. Проаналізуйте сучасний стан наукових досліджень у сфері акторської майстерності. Які теоретико-методологічні підходи до вивчення психотехніки актора ви вважаєте найбільш актуальними для сучасного мистецтвознавства?
31. Окресліть коло наукових проблем у виконавському мистецтві, які потребують ґрунтового теоретичного осмислення, та обґрунтуйте потенційні методи їх дослідження.

32. У чому складність дослідження акторської майстерності минулих століть через її миттєву природу? Дайте критичну оцінку основним джерелам реконструкції вистави (театральна критика, спогади, фото/відео, експлікації режисера) та окресліть межі їхньої правдивості.
33. Як наукові теоретичні знання (з історії театру, філософії чи психології) допомагають актору в його реальній практичній роботі над роллю? Наведіть приклади, коли глибокий теоретичний аналіз тексту чи епохи повністю змінював або збагачував форму вашої акторської гри.
34. Оцініть нинішній стан українського мистецтвознавства. Які явища, проблеми чи нові тренди в роботі сучасного актора потребують серйозного наукового дослідження?
35. Сформулюйте наукову проблему трансформації акторського тренінгу в системі вищої освіти.
36. З якими іншими науковими сферами (наприклад, психологією, анатомією, соціологією чи антропологією) сьогодні найважливіше поєднувати дослідження акторської майстерності?
37. Як сучасні дослідники та педагоги мають адаптувати класичні методики виховання актора до вимог сучасного експериментального, перформативного та полістилістичного театру, не втрачаючи базової психофізичної школи?
38. Як сучасному актору самостійно просувати себе на ринку (особистий бренд, кастинги)? Які базові навички з менеджменту, пошуку фінансування чи реклами потрібні, на вашу думку, актору-магістру, щоб запустити та успішно реалізувати власний незалежний театральний проєкт?
39. З якими головними труднощами стикається керівник творчого колективу (режисер, продюсер чи лідер трупи) під час організації репетицій та вистав?
40. Які лідерські якості та знання законів у сфері культури допомагають ефективно керувати людьми та вирішувати конфлікти всередині команди?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:

1. Перегляд уривка з вистави або виконання монологу з п'єси :

25 - 30 балів – високий рівень творчої уяви та фантазії в процесі виконання уривка чи монологу, точність внутрішньої та зовнішньої партитури ролі, а також високий ступінь віри;

16 - 24 бали – належний рівень творчої уяви та фантазії в процесі виконання уривка чи монологу, допущення незначних неточностей у дійшовому прояві;

11 - 15 балів – невисокий рівень творчої уяви та фантазії в процесі виконання уривку чи монологу, допущення суттєвих помилок у розробці і втіленні ролі, низький ступінь віри;

6 - 10 балів – відсутність творчої уяви та фантазії в процесі виконання уривку чи монологу, відсутність адекватних дій у запропонованих обставинах;

0 - 5 балів – невиконання уривку.

2. Виконання прозового твору:

25 - 30 балів – високохудожнє розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, висока міра емоційної схвильованості, здатність зацікавити слухача, уміння передати жанр та стиль автора;

16 - 24 бали – належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, відчуття стилю автора, незначна уява, середня міра емоційної схвильованості;

11 - 15 балів – невисока міра емоційної схвильованості, допущення текстових помилок, окремі неточності у трактуванні твору;

6 - 10 балів – зриви під час виконання твору, невиконання твору до кінця;

0 - 5 балів – невиконання твору.

3. Виконання поезії:

25 - 30 балів – високохудожнє розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, висока міра емоційного впливу, здатність зацікавити слухача, уміння передати жанр та стиль автора;

16 - 24 бали – належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, відчуття стилю автора, незначна уява, середня міра емоційної схвильованості;

11 - 15 балів – невисока міра емоційної схвильованості, допущення текстових помилок, окремі неточності у трактуванні твору;

6 - 10 балів – зриви під час виконання твору, невиконання твору до кінця;

0 - 5 балів – невиконання прозового твору.

4. Виконання гумористичного твору:

25 - 30 балів – високохудожнє розуміння абітурієнтом змісту твору, багатство уяви, висока міра емоційної схвильованості, здатність зацікавити слухача, уміння передати жанр та стиль автора;

16 - 24 бали – належне розуміння абітурієнтом змісту твору, здатність захопити слухача, відчуття стилю автора, незначна уява, середня міра емоційної схвильованості;

11 - 15 балів – невисока міра емоційної схвильованості, допущення текстових помилок, окремі неточності у трактуванні твору;

6 - 10 балів – зриви під час виконання твору, невиконання твору до кінця;

0 - 5 балів – невиконання твору.

5. Рівень володіння вокалом:

21 - 25 балів – високий художній рівень виконання пісні, розкриття вокальної природи голосу – гнучкості, легкості у виконанні різних технічних, динамічних та штрихових прийомів;

16 - 20 бали – високий художній рівень виконання пісні, допущення окремих неточностей у передачі засобів музичної виразності (невиразність дикції та артикуляції);

11 - 15 балів – інтонаційно чисте виконання пісні, але допущення низки помилок (форсування звуку, темпові, ритмічні, темброві неточності, неякісне втілення музичного образу твору).;

6 - 10 балів – інтонаційно нечисте виконання пісні, спів без опори на дихання, зрив словесного тексту, відсутність відчуття ладу, метро- ритму;

0 - 5 балів – невиконання програми з вокалу

6. Рівень володіння пластикою тіла:

21 - 25 балів – точне відтворення образу в метроритмічному, музичному та пластичному відношенні, змістовне і образне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей;

16 – 20 балів – відтворення образу з незначними неточностями в метроритмічному, музичному та пластичному плані, неповне змістовне і образне розкриття характерних стильових і жанрових особливостей;

11 - 15 балів – відтворення образу з помилками в рисунку композиції, неточність рухів, допущення помилок в метро-ритмі;

6 - 10 балів – відтворення образу пластичними рухами із значними музично-ритмічними неточностями, зриви з метро-ритму, відсутність образу;

0 - 5 балів – невиконання програми.

7. Співбесіда:

21 – 30 балів – глибоке знання специфіки акторського мистецтва театру та кіно; вільне володіння термінологією та основними теоретичними поняттями майстерності актора;

11 – 20 балів – належне знання специфіки акторського мистецтва театру та кіно; може бути одна - дві неточності при визначенні термінології та основних теоретичних понять майстерності актора; у викладі відповіді допущено невеликі прогалини, які не змінюють зміст відповіді;

6 – 10 балів – неглибокі знання специфіки акторського мистецтва театру та кіно, допущені помилки у визначенні професійної термінології, не розкрито основний зміст питань;

0 – 5 балів – поверхове знання специфіки акторського мистецтва театру та кіно.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гладишева А.О. «Сценічна мова» (дикція і орфоепія): навч. посібник КДІТМ ім. Карпенко-Карого, 2001.
2. Гладишева А.О. Сценічна мова. Основні поняття та їх тлумачення: навч. посібник. – К.: КДІТМ, 2003. – 96 с.
3. Барнич М. М. Майстерність актора: техніка «обману»: Навч. посіб. – Вид. 2-е, виправлене та доповнене. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016.
4. Барнич М. М. Психотехніка актора. Майстер-клас: монографія / М. М. Барнич.– К.: Вид-во «Пінзель»; ФОП Рябчий І. С., 2018.
5. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006.
6. Стайн Джон. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 1.

Реалізм і натуралізм. Переклад з англійської. Львів, 2003.

7. Стайн Джон. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 2. Символізм, сюрреалізм і абсурд. Переклад з англійської. Львів, 2003.

8. Стайн Джон. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Книга 3. Експресіонізм та епічний театр. Переклад з англійської. Львів, 2003.

9. Курбас Лесь Філософія театру / Лесь Курбас ; упорядн. М. Лабінський ; післямови М. Москаленко, Д. Лабінська ; редактор М. Москаленко. — Харків-Київ : Видавець Олександр Савчук; Видавництво «Основи», 2022. — 920 с.

10. Єрмакова Н. Березилівська культура: Історія, досвід./ Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ, 2012.

11. Український театр. Видатні діячі та менеджмент: Монографія / Андрій Лягущенко. - Київ : Мистецтво, 2021. - 495 с. : іл. - Укр. мова.

12. Український театр ХХ століття: Антологія вистав / За заг. ред. М. Гринишиної; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. — К.: Фенікс, 2012. — 944 с.: іл.; вкл.: 16 с.

13. Липківська А.К. Драматичний театр України новітньої доби (кінець ХХ – початок ХХІст.) Довідково-аналітичні матеріали до колективних монографій «Нариси з історії театального мистецтва України ХХст.» та «Театральне мистецтво України ХХ століття: антологія вистав». Наукове видання. Київ, 2011.